

HÖVEJI CSIPKEVARRÁS ÉLŐ HAGYOMÁNYA

**JELÖLŐ DOKUMENTUM
A SZELLEMI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG NEMZETI JEGYZÉKÉRE**

Hövej Község Önkormányzata
Hövej
2017. április 27.

FEDŐLAP

A. Az örökség-elem neve

Höveji csipkevarrás élő hagyománya

B. Az érintett közösségek, csoportok vagy egyének megnevezés

Höveji Csipkevarrók Köre

Hövej

C. A jelölt örökség-elem rövid szöveges leírása

(max. 1000 karakter)

Horváth Borbála höveji leány az 1850-60-as években Pozsony megyei Somorján járt, ahol elsajátította az ottani hímzést. Hazatérve, hogy a Rábaközben gyakorolt lyukhímzést változatosabbá tegye, megtanította szülőfalujában élő leányokkal és asszonyokkal. Később, 1880-as esztendő körül jött egy újabb, máig élő díszítési forma, amikor a virágminták közepén lévő lyukakat pókhálószerű, áttetsző beszövással töltik ki. Ezt nevezik: pókozásnak. A lyukakat varrótűvel, vékony cérnával hálózzák be, ezért is nevezik tűcsipkének. Akkor a legértékesebb egy kézimunka, ha sok a pókozás benne, illetve minden virágmotívum belső térkitöltése más pókos bekötéssel készül. A höveji csipke színe fehér. Mintarajzai, öltéselemei, pókozásai generációkon át öröklődtek. Régen a falu minden asszonya és leánya varrta, mára a létszám megfogyatkozott. Sarkalatos feladat a helyi identitás megőrzése. Védjük, óvjuk az élő höveji csipkevarrás hagyományát, mely a Magyar Szabadalmi Hivatal határozata alapján Földrajzi Árjelző Oltalom alatt áll. 2014-től Kiemelkedő Nemzeti Értéket képvisel.

D. A jelölést beküldő neve

Hövej Község Önkormányzata

E. A jelölés dátuma

2017.

Jelölés

1. Az örökség-elem azonosítása

1. a Az örökség-elem neve

Höveji csipkevarrás élő hagyománya

1.b Az örökség-elem egyéb elnevezései

1.c Az érintett közösségek, csoportok vagy egyének azonosítása

Höveji Csipkevarrók Köre

A höveji csipkevarrás élő hagyományának átörökítése céljából alakult meg a Höveji Csipkevarrók Köre. A hagyományápolásban meghatározó szerepe van a csipkevarró asszonyok közösségének, melynek létszáma: 20 fő, vezetője: Bendesné Vörös Ildikó népi iparművész.

Az örökség tovább élése, átadása valamint az alkotás öröme motiválja az aktív közösséget.

Hövej, a pókos varrott csipke szülőfaluja. A családokban tradíció volt a varrás művészete, amely generációkon át öröklődött. A varrás megtanulása már gyermekkorban elkezdődött. A kislányok a csipkés virágú motívumok rajzolgatásával kezdték a tervezést. Amelyik ügyesebb volt annak tűt és rámát adtak a kezébe és az egyszerűbb munkafolyamatot is rábízhatták: fércelést majd a szélvarrást ezt követte a lyukak kivarrása majd a bársonyozás. Aki ezekben már megfelelő gyakorlatra tett szert megpróbálkozhatott a legnehezebb feladattal a pókozással.

Ez napjainkban is így működik az egyszerűbb munkafolyamattal kezdve s haladva a bonyolultabb felé. Bárki megtanulhatja, aki kedvet, affinitást érez a csipkevarrás elsajátításához. A varrás szeretete, a hozzá való vonzódás és kitartás nem utolsó sorban türelem szükséges ahhoz, hogy valaki megtanulja a höveji csipke készítését. A kitartást azért kell hangsúlyozni, mert a csipkevarrás megtanulása egy nagyon hosszú folyamat. A höveji hölgyek a kézimunkával akaraterőt, kitartást, képzelőtehetséget művészi élményt nyernek.

1.d Az örökség-elem földrajzi elhelyezkedése és elterjedtsége

Hövej

Győr-Moson-Sopron megyének egy kis táján a Rábaközben, Répcétől és a Kis-Rábától nyugatra, patakokkal körül ölelt, sík területen található Hövej. A település 758 éves múltra

tekint vissza és ebből az utolsó 165 évre tehető a csipke kialakulásának és felvirágzásának időszaka. E másfél évszázad alatt Horváth Borbála egykori kötényétől a világhírig vezetett az út: a höveji csipke ismertté vált, a település védjegyévé lett világhíressé tette „szülőfaluját”. Ezáltal, hírnevet és rangot szerzett Győr-Moson-Sopron megyének. Hövej történelmétől elválaszthatatlan a csipke varrása. Csipke Múzeumunk látogatottságából kiderül, hogy minden korosztályt megérint a csipke. Látogatók zöme országhatáron belüli, de jönnek külföldi vendégek is. A látogatások során egy –egy varróasszony bemutatót tart, így a vendégek bepillantást nyernek a csipkevarrásának rejtelseibe. Bár az eredeti csipke itt készül Hövejen, de a faluból elszármazott leányok férjhezmenetelük lévén próbálták új lakóhelyükön megtanítani a magukkal vitt örökségüket.

Az idők során a höveji csipkevarró asszonyok számos kézimunka és háziipari kiállításokon sikerrel szerepeltek. A höveji csipke nem maradt meg az ország határán belül. Számos európai és tengerentúli országba eljutott a híre. Varró asszonyok szinte mindegyike által készült egy-egy darab mely öregbíti Hövej hírnevét, így hazánk imázsát is. 1930-ban a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségének, az antwerpeni világkiállításon aranyérmert nyert kézimunka kiállítása, kitűnő propagandának bizonyult. Ezt követően, különösen nagy kelendősége volt a höveji hímzett munkáknak.

Az 1958-as brüsszeli világkiállításon a varró asszonyok keze által készített höveji csipke terítő aranyérmert nyert.

1.e Az örökség-elem a szellemi kulturális örökség mely területeit képviseli

- a) szóbeli hagyományok és kifejezési formák, beleértve a nyelvet is, mint a szellemi kulturális örökség hordozóját,
- b) előadóművészetek,
- c) társadalmi szokások, rítusok és ünnepi események,
- d) a természetre és a világegyetemre vonatkozó ismeretek és gyakorlatok,
- e) **hagyományos kézművesség;**

2. Az örökség-elem leírása

(max. 7000 karakter)

A höveji pókos hímzést a hagyomány szerint Nyikos Gáspárné szül. Horváth Borbála honosította meg a faluban, a XIX. század közepén. Legenda szerint a Pozsony megyei Pusztasomorján libapásztorként szolgált, ahol elsajátította az ottani hímzést. Hazatérve az egyik farsangra kötényt készített magának, melyet mindenki megcsodált. Megtanította barátnőinek majd a falu szinte minden leánya és asszonya beletanult a varrás művészetébe. Ezután, az 1880-as években jött egy újabb, máig élő díszítési forma a pókozás. Méltán az elnevezés: a pókos varrott csipke szülőfaluja Hövej.

Régen a faluban nem volt ház, ahol ne varrtak volna. Hosszú téli estéken petróleumlámpa fényénél, egy-egy családnál - a nagyasztalt körbe ülve ahányan csak odafértek, készítették a csipkecsodákat. Kezüik alatt megelevenedtek a rétek, mezők virágai.

Nem csupán a szépségéért és kedvtelésből készítették a szebbnél szebb csipkéket az asszonyok, megélhetési forrást is jelentett számukra, a lányok pedig kelengyjüket varrták belőle. A lányok ebbe születtek bele, ebben nevelkedtek, „vérükben” volt a csipkekészítés. A höveji asszonyok képzelőtehetségét tükrözi a csipke gazdag motívumvilága. A mintákat először papírra tervezték meg és rajzolták át a textíliára. Akadt olyan művész, aki a rajz nélkül egyszerre varrni kezdte az általa elképzelt motívumokat. Tervezéssel szárnyalt a képzelet, igazi művészi alkotások születtek kezük alatt. A legügyesebb kezű asszonyok terveztek, rajzoltak ők rajzolták elő a többi asszony kézimunkáját.

A kirajzolt anyagot, ill. textíliát ráára feszítették ki. A kör alakú ráma elnevezése dobráma, mely a fa alapú szitának a keretéből készült. Szögletes ráma is létezik, mely szintén fából készült szilárd keret. Erre úgy fércelik rá cérnával a hímezni szánt kirajzolt textíliát. A varráshoz elengedhetetlen kellék a tű, hisz száz százalékos kézimunkával készül a csipke. A munka menetének három fő mozzanata: a fércelés, a kivarrás, majd a kötés vagy pókozás. Minden motívum kivarrását a fércelés előzi meg. A hímzés ősi módszer szerint, a lyukak kivarrásával kezdődik. A lyukak és a virágok szárának kivarrása után a pókozás a következő fázis. Ez a legnehezebb művelet. A nagyobb lyukakat bekötik, pókozzák, vékony szálú, 80-as illetve 100-as fehér pamut horgolócérnával és nagyon vékony tűvel hozzák létre, teljes egészében kézimunkával. A „kötés” vagy pókozás tulajdonképpen egy fajta öltés variációja. Az öltések egymástól való távolsága, számszerinti csoportosítása, sűrűségének, hosszának változtatása alakítja ki a különböző mintákat.

A kötés vagy más néven pókozás és annak rengeteg változata az, amely a höveji csipkét a maga nemében egyedülállóvá teszi. 40-45 féle mintás pókozás létezik. Elnevezésüket a népi való életből merítették a varróasszonyok, a körülöttük lévő tárgyakról, állatokról, ételekről, égitestről, számokról, növényekről. Néhányat említve: sarlós, függönyös, szőlőfejes, órás, simapók, tiklábás, nyúlkenyeres, szép, nyolcas, csillagos, gombos... stb.

Utolsó mozzanat a bársony varrása, nevezetesen a levelek, babák a nagyobb lyukak körüli csúcsos vagy gömbölyű bársony varrása, elkészítése lapos öltéssel. A höveji hímzés ősi motívumai a közül néhány elnevezés: bársonyrózsa, szegfű, kódistetű, babás ág, macskatalp, rózsabimbó, búzavirág, búzakarász, harang, margaréta, makk, sáslevél, tölgyfalevél, tökmag, szőlőlevél, szőlőfürt, csillag, cseresznye, lencse, lencséslyuk, nefelejcs, borsólyuk, borsólánc.

A leveleket babának, a leveles ágakat babás ágnak nevezik.

A munka végeztével az elkészült csipkét a rámáról levették és a csatozás „slingelés” mellett haladva levágták a felesleges anyagot.

Másfél évszázada kialakult hímzés öltéselemei: lapos öltés melyet bársonyvarrásnak neveznek, száröltés és lyukvarrás, slingelés = csatozás, majd a nagyobb lyukak közepébe pókháló finomságú csipke varrása. Mintái leveles ágakból-rozettákból állnak, melyek csokrokat képeznek.

A csodás alkotások elnyerték a környékbeli módosabb családok tetszést. A közeli falvak tehetősebb leányainak hímzett kelengyéjét a 19. század végétől kezdődően Hövejen hímezték. Különösen a szomszédos Kapuvár népviseletét díszítő hímzések elkészítése: *varrott kendő*, *jegykendő*, *táncos kötény*, jelentett jó pénzkereseti lehetőséget a falu asszonyai számára. A höveji viseletnek is szerves részévé vált. A höveji csipke esztétikai funkcióval bír. Blúzok, gallérok, zsebkendők, ágyterítők, kötények, díszpárnák, szekrénycsíkok, függönyök, oltárterítők, papi karingek, albák, stólák, készültek és készülnek belőle.

Ahhoz, hogy a legszebb csipkék elkészüljenek a hímzés szeretetére, iránta való elkötelezettségre volt és van szükség napjainkban is.

A höveji varró asszonyok közül Horváth Mária (1952) és Pócza Margit (1975) a népművészet mestere Kovács Borbála népművészet ifjú mestere kitüntető címet kapták. Továbbá 16 asszony népi iparművészet kitüntetettje volt.

Az idők során a höveji csipkevarró asszonyok számos kézimunka és háziipari kiállításokon sikerrel szerepeltek. A höveji csipke nem maradt meg az ország határán belül. Számos európai és tengerentúli országba eljutott a híre. A csipkevarró asszonyok szinte mindegyike által készült egy-egy darab mely öregbíti Hövej hírnevét, így hazánk imázsát is.

A felerősödő a szövetkezeti forma, Hövejen is érezhető volt. A faluban élő lányok, asszonyok közül 120-an csatlakoztak az 1952-ben megalakult budapesti központú Háziipari Export Szövetkezethez. A háziipari szövetkezeten keresztül koordinálták a höveji csipke útját, biztosították a tagok megélhetését, nyugdíj jogosultságát. Meghatározó domináns tényező volt a falu életében, megszűnéséig 1993-ig.

A varró asszonyok kezei közül, kimagasló alkotások, igazi remekművek kerültek ki. Számos hazai kiállításon sikerrel mutatták be közkincsünket. A magyarságra jellemző, világszerte számon tartott szépségével és hírével országunk elismertségét növeli.

A höveji csipkét, mint Kiemelt Nemzeti Értéket megismerhették nemzetközi viszonylatban is. Európán kívül, figyelem kísérte a távol keleten - Japánban, Amerikai Egyesült Államokban. Nemes egyszerű megjelenésével fontos szerepe volt az ajándékozásban. II. János Pál pápa 1996. évi Magyarországi látogatása során, Győr városától höveji csipkét kapott ajándékba. Népi iparművésznünk által varrott terítő, Kodály Zoltán asztalát díszítette. Bartókné Pásztory Ditta és amerikai vendégei szintén höveji népművészeti remeket kaptak Győr városától. Számos templom nem csupán Magyarországon, hanem Európában és a tengerentúl őrzi a höveji csipkét.

A hagyomány szerint, az albán királynő magyaros szobájának éke volt a höveji csipke, valamint Erzsébet királynő koronázási térdeplőpárnája szintén höveji csipkéből készült. Colleen Bell amerikai nagykövet asszony Fertő-Hanság Nemzeti Parkban tett látogatáskor a vendéglátók höveji csipkét nyújtottak át. Orbán Viktor miniszterelnök úrnak, leánya születéskor keresztelőruhát vittek ajándékba. Méltán vívta ki magának Hövej a csipke falu elnevezést, melyre büszkék az itt élő emberek. Hövej öröksége, a magyar népművészet kiemelt kincse a falu címerében is megtalálható.

3. Érvelés a nemzeti jegyzékre való felvétel mellett

(max. 700 karakter)

A höveji csipke a falu jelképe, mely fontos részét képezi kultúránknak és a magyar népművészetnek. Mindemellett számos hazai kiállításon a magyar népművészet sokszínűségét hirdeti nemes megjelenésével.

A csipkevarrás megőrzése, kiemelkedő fontosságú, mely egyediséget, minőségével kiemelt nemzeti értéket képvisel. A jegyzéken való szereplés nagyon fontos a csipke, mind pedig Hövej számára, hisz ez által még szélesebb társadalmi körben válna ismertté; hazai és nemzetközi viszonylatban. A falunak szüksége van a turizmus fellendítő erejére, hogy még több látogató ismerje meg a Rábaköz e kicsiny csipkevarró falujának magyar vonatkozású, egyedülálló népművészetét.

Mind emellett a jövőre nézve a csipkevarrás hagyomány fennmaradását erősítené meg, mely mindannyiunk számára nagy jelentőségű, és védelme nélkülözhetetlen.

4. Megőréssel kapcsolatos intézkedések (lásd N.3-as kritérium)

4.a Jelenlegi és korábbi erőfeszítések az örökség-elem megőrzésére

(max. 3500 karakter)

Önkormányzat rendkívül fontosnak tartotta és tartja a helyi kulturális identitás megőrzését, a csipke fennmaradását. A XX. században és az azt megelőzően az utánpótlás folyamatosan megoldott, természetes folyamat volt, mivel a generációról generációra helyben maradó lakosságnak biztos megélhetést nyújtott a höveji csipke. Fontos szerepe volt háziipari szövetkezeteknek a falu életének mindennapjaiban, felkarolta és piacot keresett a csipkének valamint megélhetést biztosított a település hölgy tagjainak.

A nyolcvanas évek eleje óta működik a Csipke Múzeum. Község Önkormányzata fő feladatának tekintette a népművészeti hagyomány ápolását, mely maga után vonja a múzeum épületének felújítását. A nagyobb beruházás 2003-ban valósult meg. A megújult múzeum számára, a kiállítási gyűjtemény bővítése céljából a faluból elszármazottak is megmozdultak. Szüleik, nagyszüleik kézimunkáit küldték haza, mert ragaszkodtak hozzá, hogy helyet kapjanak a gyűjteményben. Gyakran hoznak vendégeket a múzeumba is.

A falu vezetése és a közösség mindig magáénak érezte a kulturális örökséget, erkölcsi és anyagi támogatással élte tovább. Község jelképeit megalkotva: címerében és a faluzászlóban központi motívumként a höveji csipke látható.

Nem szabad megfeledkeznünk az örökség őrzőiről, az ő kezük nyomán kelnek életre a mezők virágai és művészi alkotással a semmiből varázsolják elő a pókháló finomságú csipkét.

Ők a hagyomány fennmaradásának erős bástyái. Az ő közreműködésükkel biztosított a csipkevarrás művészetének továbbélése, átadva, átörökítve, ahogy az elődeik is tették a fiatal generáció számára. Sajnos az idők folyamán az aktív varró asszonyok száma erősen megfogyatkozott, a kis létszám ellenére nagyon jól működik a közösségben a hagyományápolás erős köteléke.

A Höveji Csipkevarrók Köre azzal a céllal alakult meg, hogy összefogja az aktív varró asszonyokat, segítve a hagyomány fenntartását és megismertetését a felnövekvő nemzedékkel. Nem szabad a múlt értékeit veszni hagyni, ez különösen fontossá válik a jelen korban a modernizáció térhódításával.

A csipkevarrás másfél évszázados hagyománya arra ösztönzi a közösséget, hogy mindent megtegyen annak érdekében, hogy az élő eredeti kultúra fennmaradjon. Ennek szellemében nyújtotta be az önkormányzat, a földrajzi árujelző oltalom iránti kérelmét. 2010-ben a Magyar Szabadalmi Hivatalban hivatalosan bejegyezték, a höveji csipke földrajzi árujelző oltalmát. Ábrás megjelenítése „macskatalp, lábas pókozással”, mely azóta minden eredeti höveji csipkén szerepel.

A múzeum épületének szebbé tétele közös érdek, a fejlesztéseken keresztül, újabb munkákat vásároltak a helyi varró asszonyoktól, gazdagítva a csipke kollekciót. "Így pókolnak Hövejen" című könyv ünnepélyes átadására is sorkerült. 160 éves jubileumát ünneplő höveji csipke alkalmából, konferenciát rendeztek a Csipke Múzeumban. A höveji csipke végre elindulhatott a Hungarikummá válás útján, mely kiemelten releváns ügye az egész faluközösségnek. Győr –Moson –Sopron megyében az első „megyerikum” lett. A hagyomány bemutatására „Csipkeálmok, álomcsipkék" címmel könyv jelent meg.

A kiadvány aktualitását a Hungarikum Bizottság döntése adta, melynek értelmében a höveji csipke a „kiemelkedő nemzeti érték" címet viselheti.

Csipke hagyományának megőrzésében nagy szerepe van az írott és az elektronikus sajtónak is, melyek népszerűsítik azt. A felsőoktatási intézményben végzett hallgatók, szakdolgozatuk témájául gyakran a höveji csipkevarrás történetét válasszák. Megyei, valamint távolabb lévő városok oktatási intézményei, tanulmányi kirándulások tervezésénél úti célként szerepeltetik a Csipke Múzeumot. Tanszünetekben csipkevarró tanfolyam indítására tett kezdeményezést az

önkormányzat vezetése. Szép számú résztvevő mellett heti két alkalommal gyűltek össze a fiatalok és idősebb generáció képviselői. Országos rendezvények, pályázatok, szakmai kiállítások, bemutatók alkalmával a höveji csipke képviselteti magát, hogy a társadalom még szélesebb körében váljék ismertté.

4.b A megőrzés tervezett lépései

(max. 7000 karakter)

A másfél évszázados csipkevarrás hagyományának, megőrzésének érdekében teendő feladatok felvállalása összefogást igényel. Polgármester Asszony a höveji csipke iránti elhivatottságát bizonyítja, hogy kezdeményezésére megalakult a Höveji Csipkevarrók Köre, mely régi csipkevarrók mellett a hagyományt átvenni, megtanulni szándékozó, elvi és konkrét támogatókat tömöríti. A höveji népművészet alkotói, a csipkevarró asszonyok tudásukat családjuktól örökölték, és több generáción át örökítették. A napjainkban élő és dolgozó asszonyok is fontosnak tartják öröklött tudásuk továbbadását, ők jelentik az alapot a varrókör működésében. A civil szerveződés megalakulásakor, alapító okiratában a következő terveket, feladatokat jelölte meg a jövőre vonatkoztatva:

- A höveji csipke történeti emlékeinek, fennmaradt alkotások, kézimunkák, rajzok-tervek, képek, összegyűjtése és mindezek megóvása.
- A csipke készítés kultúrájának továbbadása, átörökítése a fiatal generáció számára
- Az élő csipke kultúra továbbadása, nyári alkotótábor helyben élő fiataljaink számára.
- A csipke pályáztatása, csipkevarrók munkáiból: hazai és nemzetközi kiállításokon egyaránt.
- A csipke népszerűsítése, Magyarországon és határainkon túl egyaránt
- Csipke múzeum épületének, alapterületének bővítése. /lehetőség szerint pályázat útján/
- A csipke múzeum jelenlegi anyagának, gyűjteményének megőrzése és bővítése: eredeti kézimunkák vásárlása /falubeli csipkevarró asszonyoktól/
- A jelenleg meglévő csipkegyűjteményhez, anyaghoz kapcsolódó folyamatos, új kiállítások szervezése:
 - elhunyt népi iparművészeink, varró asszonyaink alkotásainak bemutatása,
 - ma élő iparművészek, csipkevarrók munkáiból prezentált kiállítások szervezése.
- Testvérvárosi, testvérfalvi kapcsolat /kapcsolatok létrehozása.
- Évente egy alkalommal csipketalálkozó szervezése, hazai és határainkon túli csipkések bemutatkozása. Csipketalálkozóra pályázat kiírása, erre az alkalomra beérkezett pályamunkák, meghívott szakmai zsűri általi elbírálása.
- Kiadványok, szóróanyagok, képeslapok megjelentetése

A helyi Önkormányzat kiemelten támogatja a nemrég alakult Höveji Csipkevarrók Körének működését. Anyagi segítség mellett tantermet biztosít a heti rendszerességgel tartó foglalkozáshoz, biztosítja a csipke varrás tárgyi feltételeit. Mint a leírtakból már említést nyert, kiállításokon való megjelenés határainkon innen és határainkon túl, diákjaink számára nyári csipke tábor szervezése, ez mind szükséges ahhoz, hogy a másfél évszázados hagyomány fennmaradjon. Horváth Borbála köténytől napjainkig hosszú út vezetett. Őseink öröksége a történelem viharait túlélve, ma is élő hagyomány, erős alapokon áll, melyre lehet építeni azokat az oszlopokat, melyek biztosítják a höveji csipke fennmaradását. A csipke jelenben is motiválja a közösséget, akik nem úgy tekintenek rá, mint a múzeumba elhelyezendő tárgyra, hanem élővé teszik, hisz egy-egy elkészült darabban benne van az alkotó szíve, lelke.

Az elkövetkező időszak egyik célkitűzése, a falu kulturális értékét még szélesebb társadalmi körrel megismertetni. Ennek érdekében ingyenes nyomtatványok, szórólapok, ismertető, terjesztése különösen fontos. Lényeges feladat belföldi utazási irodákkal kapcsolatba lépni, hogy tervezett vidéki kultúr ajánlataik sorába építsék be a höveji Csipke Múzeumot, a csipkevarrás megtekintésével egybekötve. Hövej sajátos népművészeti hagyománya mellett, tóparkja és festői szépségű határa kiváló üdülési lehetőséget kínál. A technika vívmánya az internet adta lehetőséget kihasználva illetve a legnagyobb video megosztó elérésével, a höveji csipkéről rövid összeállítások érhetők el. Hövej honlapján (www.hovej.hu) a galéria menüpontban, számtalan csipke csodát mutatunk be, melyet folyamatosan frissítünk újabb és újabb képekkel.

Hagyományteremtő céllal rendezvénysorozat indul a Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalásáról, mely a Szabadtéri Néprajzi Múzeum, a Nemzeti Művelődési Intézet és az Országos Széchényi Könyvtár konzorciumi együttműködésében valósul meg. Höveji Csipkevarrók Köre az elsők között csatlakozott a programhoz, ezen keresztül is ráirányítani a figyelmet a helyi érték bemutatására.

A höveji csipke ismertségének, elismertségének és legfontosabb, a jövőjét illetően, egyik fokmérője lenne Szellemi Jegyzékre való felkerülés. Ezáltal a helyi hagyomány kiszakíthatatlan részét alkotná az országos és nemzetközi kultúrának. Biztosítékot jelentene a csipkevarrás továbbélésének, fellendítené a turizmust, mely által még szélesebb körben válna ismertté hazai és nemzetközi viszonylatban.

4.c A megőrzést veszélyeztető, akadályozó tényezők, a közösségi védőintézkedések korlátai

(max. 2000 karakter)

Akadályozó tényező nem merült fel.

4.d A jelölő fél, esetenként az érintett önkormányzatok, valamint a közösségek, csoportok és egyének elkötelezettségének mértéke és megnyilvánulási formái

(max. 3500 karakter)

A csipkevarrásnak másfél évszázados hagyománya nagymértékben meghatározza Hövejen élők identitását. Nem mindenki ismeri a csipkevarrás művészetét, viszont számos családnál meg van a kapcsolódási pont. Az önkormányzat mindenkor vezetője maximálisan támogatja a helyi kulturális örökséget.

A jelenlegi faluvezetés személyesen is elhivatott a nemes cél iránt. A csipkéhez való kötődését, példázza a Höveji Csipkevarrók Körének megalakítása. Csipkevarrók Köre teljes elkötelezettséget vállal a hagyomány továbbélésében és átörökítésében. Ez irányú törekvését nyomatékosította alapszabályzatában.

Hövejen működő civil szervezetek, arculatukhoz előszeretettel használják a höveji csipkét ábrázoló motívumokat. A leírtakban már említést nyert a Höveji Csipkevarrók Köre, Höveji Csipke Nyugdíjas Klub, Höveji Nyakleves Egyesület. Höveji Nyakleves főzőcsapata versenyeken történő zsűrizés alkalmával az ételeket stílusosan, höveji csipketerítő alatt szervírozza. Csipke Múzeum épületén a felirat alatti logó szintén höveji motívummal díszített. Falu központban a turistákat fogadó tábla „csipkefalu elnevezéssel köszönti őket. A helyi Szentháromság templomban: oltárterítő, karing, alba, ministránsruha és további textíliák höveji csipkével díszítettek. Szinte minden családban megtalálhatók lakástextíliák hímzett párnák, asztalterítők, futók, alátétek, függönyök. Ünnepi alkalmakkor a viseletben megtalálható a hímzett blúz, gallér, stóla, egyéb alkalmak pl. esküvő: menyasszonyi ruha, fátyol.

Polgármester Asszony mellett teljes mértékben elhivatott a képviselő-testület tagsága. A fent említett civil szervezetek teljes mellszélességgel a höveji csipke elkötelezettjei. Szellemi Kulturális Örökség Nemzeti Jegyzékére történő jelölés előkészítése során írásos formában fejezték ki támogatásukat a csipke ügy iránt.

A jelöléssel kapcsolatos adatok

5. A közösség részvétele a jelölésben és hozzájárulása a felterjesztéshez (lásd N.4-es kritérium)

5.a A közösségek, csoportok, egyének részvétele a jelölésben és hozzájárulása a felterjesztéshez

A jelölési dokumentáció felterjesztője Hövej Község Önkormányzata, Horváth Istvánné polgármester. Az összegyűjtött adatokból, idős csipkevarró asszonyok elbeszélései nyomán a dokumentációt Horváth Miklós Gáborné készítette.

A nemes ügy mellé első körben csatlakozott a Höveji Csipkevarrók Köre. Elkötelezettségükről nyilatkoztak, Höveji Csipke Nyugdíjas Klub, Höveji Nyakleves Egyesület, Höveji Önkéntes Tűzoltó Egyesület. Gyopáros Alpár országgyűlési képviselő. Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület: Hámori György Kapuvár polgármestere szintén elkötelezett höveji csipke ügyben, melyről támogató nyilatkozata tanúskodik. További támogatók: Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára Áldozó István igazgató helyettes, Csiszár Attila néprajzos- muzeológus, Páli Szent Vince Katolikus Általános Iskola Kapuvár: Fodor Gyuláné igazgató, Római Katolikus Egyházközség Hövej: Varga György plébános, Énekes Lenke Hagyományörző Csoport Vitnyéd, Dr. Barsi Ernő Alapfokú művészeti Iskola Kapuvár.

5.b Szabad elhatározásból fakadó, előzetes és teljes körű tájékoztatáson alapuló beleegyezés

Szellemi Kulturális Örökség Jegyzékére való jelölést, Hövej Község Önkormányzatának képviselő-testületi ülésén, a jelenlévők egybehangzóan támogatták, a 37/2017.(V.10) határozat alapján.

5.c Az örökséghez való hozzáférés szabályainak alkalmazásáról szóló nyilatkozat (lásd egyezmény 13/d/i)

A felterjesztett örökséggel kapcsolatban nincsenek titkos eljárások.

6. Dokumentáció

6.a Csatolandó dokumentumok:

I. 36 db fénykép – digitalizálva, kinyomtatva

1. Anda Ágnes népi iparművész
2. Asztali futó – jellegzetes höveji csipke motívummal
3. Csillag
4. Csillagos ovál
5. Csillagos terítő
6. Csipke Múzeumból részlet
7. Csipketerítő a Múzeumban
8. Csipkevarrás dobrámára kifeszítve
9. Csipkevarró kisleány
10. Csipkevarrás – pókozás
11. Csipkevarró asszonyok
12. Csipkevarró diákleányok
13. Díszpárna 1960-as évekből
14. Emléklap- Höveji csipke elsőként a Megyei Értéktárban
15. Harangos csipke motívum
16. Hövej címere
17. Höveji csipkés terítő
18. Höveji Csipke Múzeum
19. Höveji félc sokros motívummal díszített csipketerítő
20. Höveji csipketerítő fél-macskatalpas
21. Höveji csipke terítő
22. Höveji csipkevarró asszonyok 1950-es években
23. Höveji Csipkevarró asszonyok 1960-as évekből
24. Höveji Csipkevarrók Köre
25. Höveji Csipkevarrók Köre - Kiskunhalason
26. Jellegzetes höveji csipkés terítő
27. Jellegzetes höveji csipkés terítő
28. Jellegzetes höveji csipketerítő
29. Látogatók a Csipke Múzeumban
30. Macskatalpas és tekert-rózsás kisterítők
31. Nefelejcses höveji csipkés terítő
32. Nyári tanszünetben: csipkevarró tanfolyam, Hövej Csipke Múzeum
33. Ovál – jellegzetes höveji motívummal
34. Ovál tiklábás pókozással
35. Pócza Margit Népművészet Mestere
36. Tekert-rózsás terítő

II. DVD film 1 db

Hövej öröksége a höveji csipke 2005. DVD (22.20')

III. térkép 1 db

IV. 2 db Könyv

Vargáné Molnár Zsuzsanna: Így pókolnak Hövejen

Gecsei Edit: Csipke Álmod- Álom Csipkék

6.b Szerzői jogokról való lemondás

-**Fénykép nyilatkozat:** Horváth Miklós Gáborné, 9361 Hövej Vitnyédi út 1.

-**Fénykép nyilatkozat:** Hövej Község Önkormányzata 9361 Hövej, Fő út 52.
Horváth Istvánné polgármester

Film nyilatkozat: Horváth Istvánné, 9361 Hövej, Fő út 28.

6.c További források listája

Csiszár Attila: Hövej

Vargáné Molnár Zsuzsanna: Így pokolnak Hövejen

Gecsei Edit: Csipkeálmok, Álomcsipkék

7. Kapcsolattartáshoz szükséges adatok

7.a A jelölést benyújtó fél

Hövej Község Önkormányzata

9361 Hövej

Fő út 52.

7.b Kapcsolattartó személy

Horváth Miklós Gáborné
9361 Hövej
Vitnyédi út 1.
Tel: [REDACTED]
E-mail: anca.ivankovics@gmail.com

7.c Érintett közösség képviselője

Horváth Istvánné polgármester
Hövej Község Önkormányzata
9361 Hövej
Fő út 52.
Tel: [REDACTED]
E-mail: onkormanyzat@hovej.hu

7.d Felelős helyi szervezet:

Hövej Község Önkormányzata

8. Aláírás a jelölést lebonyolító nevében

Hövej, 2017. április 27.

Horváth Istvánné
polgármester

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet 5.a: Támogatói Nyilatkozatok (12 db)
2. számú melléklet 5.b.Támogatói határozat ajánlás (1 db)
3. számú melléklet: Lemondó Nyilatkozat fényképek (2 db)
4. számú melléklet Lemondó Nyilatkozat film (1db)

1.számú melléklet:

5.a Támogató Nyilatkozatok:

Gyopáros Alpár Országgyűlési képviselő
Rábaközi Vidékfejlesztési Egyesület
Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára
Csiszár Attila néprajzos-muzeológus
Római Katolikus Egyházközség Hövej
Páli Szent Vince Katolikus Általános Iskola Kapuvár
Énekes Lenke Hagyományörző Csoport
Dr. Barsi Ernő Alapfokú Művészeti Iskola
Höveji Csipkevarrók Köre
Höveji Csipke Nyugdíjas Klub
Höveji Nyakleves Egyesület
Höveji Önkéntes Tűzoltó Egyesület

2.számú melléklet:

5.b Támogató határozat, ajánlás:

Hövej Község Képviselő-testülete 37/2017.(V.10) határozat alapján.

3.számú melléklet:

Lemondó Nyilatkozat – fényképek 2 db

4.számú melléklet:

Lemondó Nyilatkozat - film 1 db

4.számú melléklet:

Térkép 1 db